

EVENT TOURISM AS TOOLS FOR PATRIOTIC EDUCATION OF YOUTH

K. Veres

National University of Food Technologies

Key words:

Event tourism
Event
Tourism development
Innovative directions
Objects of tourist attraction

Article history:

Received 01.07.2014
Received in revised form
22.07.2014
Accepted 29.07.2014

Corresponding author:

K. Veres
E-mail:
ivaket@ukr.net

ABSTRACT

The article discusses the role and importance of event tourism as a factor for patriotism development among the younger generation, which stimulates the educational process on the example of events (the 200-th anniversary of the birth of Taras Shevchenko). It is proved that the cultural heritage of the region is able to determine the specificity and direction of development of tourism and tourist destination. Development of sustainable tourism involves to solve a set of problems: development of prospective tourist product in order to meet needs of modern tourists; rational use of natural and cultural heritage of the region; interests of the local economy based on cooperation and mutual enrichment; supporting entrepreneurship; involvement of the population (community) in the development of tourism, the alignment of business interests and local residents on the basis of partnership.

ПОДІЄВИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

К.О. Верес

Національний університет харчових технологій

У статті розглянуто роль і значення івентивного туризму як фактора розвитку патріотизму в підростаючого покоління, що стимулює освітній процес, на прикладі відзначення 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка. Доведено, що культурна спадщина регіону здатна визначити специфіку та напрямки розвитку туризму й туристичну дестинацію. Розвиток стійкого івентивного туризму передбачає вирішення цілого комплексу проблем: створення перспективного туристичного продукту з метою задоволення сучасних потреб туристів; раціональне використання природної і культурної спадщини регіону; врахування інтересів місцевої економіки на основі взаємодії та взаємного збагачення; надання підтримки підприємництву; залучення населення (місцевих громад) у розвиток туризму, поєднання інтересів бізнесу і місцевих жителів на основі партнерства.

Ключові слова: івентивний туризм, туристична подія, розвиток туризму, інноваційні напрямки, об'єкт туристичної атракції.

Постановка проблеми. В останні роки все більшої популярності набуває івентивний (подієвий) туризм, що вважається принципово новим і безсумнівно цікавим напрямком у туризмі. Основною метою івентивного туризму є відвідання не визначних місць, а (про що і говорить його назва) подій. Під час івентивного туру туристи отримують новий «привід» відвідати відомі об'єкти туристичної атракції, а іноді й стають учасниками цікавих подій у світі культури, мистецтва і спорту [3].

Все більшого значення набуває цей вид туризму і в різних регіонах України: практично скрізь проводяться спеціальні фестивалі, конкурси, свята, приурочені як до ювілеїв, історичних дат і свят (1500-річчя Києва, військово-історичні реконструкції часів Київської Русі, святкування Масляної тощо), так і спеціально організовані (фестиваль молодого вина Божоле в Ужгороді, фестиваль Сала в Полтаві, пісенний фестиваль «Червона рута», Свято шоколаду у Львові, День гумору в Одесі тощо).

Івентивний туризм набуває стрімкої популярності як серед туристів-новачків, так і серед досвідчених туристів. Адже серед головних переваг — відсутність сезонності (даний вид туризму відноситься до цілорічного та не залежить від погодних умов); він не орієнтований на віковий склад учасників туру (івентивний туризм є універсальним видом туризму, займатися яким можуть представники різних за віковими, соціальними і професійними інтересами учасники); для туристичних підприємств є економічно вигідним товаром (має високий рівень прибутковості); для регіону дає змогу оновити туристичну інфраструктуру місця, де відбувається захід, і створює позитивний імідж місцевості.

Актуальність дослідження. Серед подій 2014 р. особливо можна відзначити 200-річчя від дня народження видатного українського письменника, поета Тараса Григоровича Шевченка. Цей захід отримав підтримку на урядовому рівні: ще в 2012 р. президентом України було видано Указ «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» [1], згідно з яким 2014 р. оголошено роком Т.Г. Шевченка, Кабінет Міністрів України видав Постанову «Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка та 150-річчя від дня його перепоховання» [2], створено комітет з підготовки та проведення святкування, затверджено перелік основних Всеукраїнських заходів. Календар цього святкування містить цілий ряд офіційних заходів, що мають «разовий» характер: урочисті прийоми, збори, наукові конференції, концерти, читання, виставки тощо [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти організації і розвитку івентивного туризму в сучасних економічних умовах відображені в дослідженнях А. В. Бабкіна, О. Костюк, Г.А. Коропової, Є.І. Богданова, Ю.В. Кузнецова, В.М. Соловйова, Г.С. Усискіна, В.Ф. Янченко, А.Т. Кирилова, Ю.Н. Федотова, В.А. Черненко, І.М. Гаврильчак, І.Т. Балабанова, В.С. Боголюбова, Е.Н. Ільїної, К. Купера, Д. Флетчера, Д. Гільберта та інших.

Проте недостатньо уваги приділено питанням ролі івентивного туризму у підвищенні туристичної атрактивності регіонів та їх екскурсійного обслуго-

вування, актуальності розвитку івентивного туризму та його впливу на розширення міжкультурного і міжнаціонального спілкування, в т.ч. патріотичного виховання молоді.

Матеріали досліджень. З точки зору розвитку сфери туризму важливим є підвищення інтересу до культурно-історичних об'єктів, пов'язаних з життям і творчістю Тараса Шевченка. Практично у всіх музеях організовані спеціалізовані виставки, оновлені експозиції. Ці об'єкти умовно можна розділити на дві групи: музеї, що розповідають про життя й творчість Кобзаря (Національний музей Тараса Шевченка в м. Київ, Шевченківський національний заповідник в м. Канів), і музеї, в експозиційному фонді яких зберігаються роботи виконані Тарасом Шевченком під час перебування в цій місцевості (Національний історико-культурні заповідники «Качанівка» та «Чигирин», пам'ятник садово-паркового мистецтва XIX століття та садиба поміщика Енгельгардта у с. Будище Звенигородського району Черкаської області, Чернігівський історичний музей та ін.).

Формування туристських маршрутів, пов'язаних з даною тематикою, можливе за двома напрямками. По-перше, це організація вузькоспеціалізованих (присвячених тільки творчості поета) екскурсій, які, як правило, розраховані на відвідування туристських об'єктів у відносній близькості від місця проживання екскурсанта («Київ в житті і творчості Т. Шевченка», «Творчий шлях Т.Г. Шевченка на Чернігівщині», м. Чернігів). По-друге, це пізнавальні тури, які поєднують тему творчого шляху зі знайомством з культурно-історичними та іншими об'єктами території, які пов'язані з життям поета («Шляхами великого Кобзаря» до м. Канів, «Відомі українці на Донеччині. У гості до Шевченка» м. Донецьк).

Навряд чи можна скласти повний перелік об'єктів, пов'язаних з життям і творчістю Т.Г.Шевченка, оскільки до нього, крім великих музеїв, слід віднести і невеликі експозиції при різних районних музеях, в т.ч. краєзнавчих, галереях і ВНЗ, велику кількість шкільних музеїв, пам'ятники і меморіальні дошки.

Імовірно, реєстр таких об'єктів простіше провести, інтегруючи підхід за персоналіями і за географічним принципом.

Викладення основного матеріалу. В Україні велика кількість туристських об'єктів, пов'язаних з життям великого Кобзаря: це місця дитячих років, місця, пов'язані з навчанням, творчою діяльністю, засланням.

Тарас Григорович Шевченко народився 9 березня 1814 року в с. Моринці. Сім'я Шевченка жила в Моринцях не довго, але в дитинстві Тарас часто приїздив сюди до діда Якова Бойка. Поет побував тут і в 1843, 1845 та 1859 рр. Село згадується у повісті «Княгиня». У Моринцях створено музей поета, встановлено меморіальний камінь у колишньому дворі діда Шевченка.

Дитячі роки Т.Г. Шевченка пройшли на території сучасної Черкаської області, де функціонує найбільша кількість музейних об'єктів, присвячених Великому Кобзареві. Зараз в області діє:

1. Історико-культурний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка», до складу якого входять:

- літературно-меморіальний музей Т.Г. Шевченка;

- хата батьків Т.Г. Шевченка;
- хата, в якій навчався Т.Г.Шевченко.

2. Шевченківський національний заповідник в Каневі. Літературно-меморіальний державний канівський музей Т.Г.Шевченка.

3. Музей Т.Г. Шевченка на території садиби поміщика Енгельгардта у с. Будище.

4. Музей Тараса Шевченка в с. Мошни.

У с. Кирилівка (зараз с. Шевченкове), де пройшли дитячі роки Великого Кобзаря, у 1924 р. на місці колишньої садиби батьків Шевченка встановлено пам'ятник поету, а на місці старої батьківської хати — обеліск. У 1939 р. відкрито літературно-меморіальний музей Т.Г. Шевченка. У 1957 р. Встановлено пам'ятник поету. Збереглися хата дяка, у якого навчався грамоти Тарас. На місці колишньої садиби діда поета, його брата та сестри встановлено меморіальні дошки. Тут поховані його батьки.

В багатьох творах Тараса Шевченка згадується село Будище. Саме в цьому селі і жив у 1829 р. поет, коли був козачком у П. Енгельгардта. Сьогодні в цьому домі розміщена місцева школа, а на фасаді будівлі висить меморіальна дошка. При школі діє шевченківський музей, який розповідає про дитячі роки Кобзаря. У сільському парку ростуть два вікові дуби, що у народі зветься Шевченковими.

Біографія поета тісно пов'язана з таким відомим містом, як Корсунь-Шевченківський. Поет багато разів бував у цьому місті: в дитинстві, у 1845 та 1859 роках. До цього дня збереглися малюнки Т. Шевченка «У Корсуні». На будинку, в якому він зупинявся, встановлено меморіальну дошку. Ще одну меморіальну дошка встановлено під старим каштаном, де, згідно з переказами, любив відпочивати поет.

У грудні 1843 р. Т. Шевченко приїздив до маєтку князя М. Репніна-Волконського (м. Яготин) разом із декабристом О. Капністом, де зустрічався зі знавцями літератури та мистецтва. На літературних вечорах поет часто читав свої твори. Дружні стосунки склалися у поета з родиною Репніних, особливо з дочкою князя Варварою. Шевченко написав портрет дітей В.М. Репніна і автопортрет, а також поему «Тризна», рукопис якої подарував Варварі. У місті збереглися флігель колишнього маєтку Репніних, де встановлено пам'ятник поету.

Неодноразово поет бував у місті Пирятин. Так, у грудні 1843 р. він приїздив у місто провідати та передати листа матері В. Григоровича. Взимку 1845—1846 рр. Т. Шевченко перебував у Пирятині за завданням Археографічної комісії, описав історичні й архітектурні пам'ятки Полтавщини. Приїздив сюди Тарас Григорович і після заслання у 1859 році. У місті зберігся будинок матері В.І. Григоровича.

Географія подорожей Кобзаря не оминула і славне місто Чернігів: у 1843 р. проїздом із Петербурга в Україну; в 1846р. і 1847 р. — за завданням Археографічної комісії. Поет згадує Чернігів у своєму щоденнику та в повісті «Капитанша». У Чернігівському літературно-меморіальному музеї знаходяться численні експонати, що розповідають про перебування Т.Г. Шевченка на Чернігівщині. У 1959 р. у місті встановлено пам'ятник поету.

У 1843 р. поет приїздив у селище Качанівка на запрошення Г.С. Тарновського, який придбав у Шевченка картину «Катерина». В.В. Тарновський (молодший) зібрав у Качанівці велику колекцію пам'яток, пов'язаних із життям і творчістю Кобзаря, яку згодом передав до Чернігівського історичного музею. Після смерті поета в Качанівці на його честь було насипано великий курган, в якому у 1893 р. було поховано товариша поета художника Г. Честяхівського. У Качанівці зберігся колишній палац Тарновських.

У Каневі Шевченко бував у 1845р. та влітку 1859 року. Оглянув місто та його околиці, намалював пейзаж «Біля Канева».

Вперше Т. Шевченко побував у м. Переяслав-Хмельницький в серпні 1845 р., приїздив сюди і пізніше за дорученнями Археологічної комісії. Жив у свого давнього товариша лікаря О.О. Козачківського. Під час перебування у 1859 р. описав історичні та архітектурні пам'ятки Переяслава в «Археологічних заметках» і в повісті «Близнецы». Збереглися малюнки Михайлівської та Покровської церков, Вознесенського собору. Там Шевченко написав відомі поеми «Кавказ», «Наймичка», присвяту до поеми «Єретик», а також безсмертний «Заповіт». У колишньому будинку О.О. Козачківського створено історичний музей, поблизу встановлено пам'ятне погруддя Т.Г. Шевченка. Неподаляк від будинку росте акація, яку посадив поет.

Тарас Григорович за завданням Археологічної комісії побував у смт Седнів у 1846 році. Жив поет у маєтку братів Лизогубів, де була добре обладнана художня майстерня. Побував Тарас у Седневі у 1847 році. Ще у 1917 р. у місті було встановлено пам'ятне погруддя поету, яке було знищено під час Другої світової війни.

У 1957 р. відкрито новий пам'ятник. На колишньому будинку Лизогубів встановлено меморіальну дошку. У міському парку збереглися альтанка та стара липа, що зветься в народі Шевченківською, під якою любив відпочивати поет. Під липою встановлено пам'ятне погруддя поету та меморіальну дошку.

Восени 1846 р. Т.Г. Шевченко відвідав м. Корець (Рівненська область), перебуваючи на Рівненщині як художник Київської археологічної комісії. У місті встановлено пам'ятник Кобзареві.

У 1846 році під час своєї подорожі по Волині Тарас Григорович побував в Острозі, де він збирав народний фольклор, змальовував пам'ятки старовини. У 1946 р. в міському парку, поблизу того місця, де у XVI столітті була друкарня І. Федорова, відкрито пам'ятник Т. Шевченку, до його підніжжя покладено землю з могили Великого Кобзаря.

Цього ж року восени Шевченко відвідав і Дубно, де оглянув місця, пов'язані з повістю М.В. Гоголя «Тарас Бульба», замок князів Острозьких, міську браму, Іллінську церкву, монастир кармеліток.

Відвідав поет також село Верба. Останнє цікаве тим, що в ньому свого часу побували Г. Сковорода, І. Франко, М. Коцюбинський. Матеріали народного музею в селі розповідають про перебування великого поета у Вербі. У повісті «Варнак» Т. Шевченко писав: «З Кременця пішов я через село Верби у Дубно». Серед експонатів музею є літературна карта, що розповідає про подорожі Т. Шевченка на Рівненщині.

В експозиції краєзнавчого музею в літературному відділі розповідається про перебування Т. Шевченка на Кременеччині. Побував Шевченко і в

Почаєві; жив у монастирському будинку, який зберігся і донині. На будинку встановлено меморіальну дошку. У Почаєві Шевченко зробив кілька акварельних малюнків, записував народні пісні.

У 1846 році поет побував у Берестечку на Волині. Подіям 1851 р. він присвятив вірш «Ой чого ж ти почорніло, зеленіє поле?» Подвиг 300 козаків поет увічнив також у вірші «За байраком байрак». У 1961 р. у Берестечку встановлено пам'ятник Т.Г. Шевченку.

У 1859 р., після арешту в с. Прохорівка, поета було направлено у м. Черкаси де він написав кілька віршів, зробив замальовки Черкас. Зберігся будинок, в якому поет жив під наглядом пристава.

Неодноразово Тарас Шевченко бував у м. Кролевець, де зберігся будинок Р. Огієвської, в якому у 1859 р. зупинявся поет. У дворі цього будинку у 1861 р. стояла труна з тілом Великого Кобзаря під час її перевезення з м. Петербурга в Україну. На будинку встановлено меморіальну дошку.

Поет побував на цукровій фірмі «Брати Яхненко і Симиренко», де читав свої твори перед робітниками та службовцями. П.Ф. Симиренко у 1860 р. надав Шевченку грошову допомогу на видання «Кобзаря». Зберігся колишній будинок П.Ф. Симиренка, в якому зупинявся поет.

Життя видатного українського поета, художника, мислителя Т.Г. Шевченка тісно пов'язане з Києвом. Ще в дитячі та юнацькі роки він приїздив сюди разом із своїм паном. Імовірно, зупинявся на Подолі. З літа 1843 р. до весни 1847 р. періодично мешкав у м. Києві. З квартир, в яких жив поет, збереглася одна — в сучасному провулку Т.Г. Шевченка, 8-а. 5 квітня 1847 р. на переправі через Дніпро (біля сучасного моста Патона) Т. Шевченка заарештували за участь у діяльності Кирило-Мефодіївського товариства.

У Києві Шевченко перебував і після заслання 1859 року. У серпні 1859 р. він жив у сім'ї С.М. Лободи по вулиці Вишгородській, 5, а також по вулиці Стрілецькій, 11.

6—7 травня 1861 р. труну з тілом поета було встановлено в церкві Різдва на Подолі (Поштова площа). Тараса Шевченка збиралися поховати в Києві на горі Щекавиця. Після остаточного визначення місця поховання труну з тілом поета пронесли сучасним Набережним шосе до пароплава, що відійшов від Ланцюгового мосту (район сучасного мосту Метро) до м. Канева.

Київ знайшов відображення у творах Т.Г. Шевченка. Він описав Печерське та Старе міста; «Зелений готель» на Московській вулиці та ганок друкарні Києво-Печерської лаври, на якому любив малювати та відпочивати. Залишились також замальовки Куренівки, Видубицького монастиря, Аскольдової могили, Олександрівського костюлу.

У Києві створено музеї Т.Г. Шевченка: державний (бульвар Т.Шевченка, 12), літературно-меморіальний (вул. Вишгородська, 5) і літературно-меморіальний будинок-музей (пров. Шевченка, 8-а) [4].

Висновки

Розвиток івентивного туризму значною мірою впливає на соціально-економічний стан регіону. Івентивні заходи є каталізатором у розвитку інфраструктури туризму, сприяють формуванню позитивного іміджу регіону як туристичної галузі. Всі ефекти (як позитивні, так і негативні) від проведення

заходів повинні бути оцінені з метою виконання стратегічних завдань розвитку туризму в регіонах.

Івентивний туризм можна розглядати як фактор розвитку патріотизму у підростаючого покоління. Яскраві події в історії країни викликають почуття гордості за свою вітчизну, тому їх необхідно активно пропагувати.

Література

1. Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка Указ Президента України №257/2012 від 11.04.2012 // <http://www.president.gov.ua/documents/14680.html>

2. Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка та 150-річчя від дня його перепоховання Постанову КМУ №167-р від 2.03.2012 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

3. Бабкин А. В. Специальные виды туризма // А.В. Бабкин. — М.: Высшее образование, 2008. — 317 с.

4. Основні тематичні напрями туристсько-екскурсійних маршрутів України. — К.: ДП «Національна туристична організація», 2003. — 100 с.

5. Всеукраїнські заходи, присвячені відзначенню 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка // Департамент освіти і науки Київської обласної державної адміністрації // Режим доступу: <http://kyiv-oblosvita.gov.ua>

ИВЕНТИВНЫЙ ТУРИЗМ КАК ИНСТРУМЕНТ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ

Е.А. Верес

Національний університет пищевых технологий

В статье рассматривается роль и значение ивентивного туризма как фактора развития патриотизма у подрастающего поколения, стимулирующего образовательный процесс, на примере празднования 200-летия со дня рождения Тараса Шевченко. Доказано, что культурное наследие региона способно определить специфику и направление развитие туризма и туристической дестинацию. Развитие устойчивого ивентивного туризма предполагает решение целого комплекса проблем: создание перспективного туристского продукта с целью удовлетворения современных потребностей туристов; рациональное использование природного и культурного наследия региона; учет интересов местной экономики на основе взаимодействия и взаимного обогащения; оказание поддержки предпринимательству; вовлечение населения (местных сообществ) в развитие туризма, увязку интересов бизнеса и местных жителей на основе партнерства.

Ключевые слова: ивентивний туризм, туристическе событие, развитие туризма, инновационные направления, объект туристической аттракции.